

Sygn. akt VIII U 2274/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia (del.) Magdalena Kimel
Protokolant	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2021 r. w Gliwicach

sprawy J. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 31 października 2019 r. **nr** (...)

- zmienia częściowo zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu J. O. prawo do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w Z. od dnia 15 czerwca 1976 roku do 30 kwietnia 1984 roku oraz od 1 września 1988 roku do 31 stycznia 1989 roku, począwszy od dnia 1 lipca 2019 roku,
- umarza postępowanie w części uwzględniającej żądanie odwołującego na mocy decyzji z dnia 25 czerwca 2020 roku.

(-) sędzia (del.) Magdalena Kimel

Sygn. akt: VIII U 2274/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 października 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., przyznał J. O., od 1 lipca 2019r., prawo do emerytury i w oparciu o reguły określone w art. 26 ustawy emerytalnej, ustalił wysokość emerytury. Do wyliczenia jej wysokości ZUS przyjął: kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 127.100,21 zł, średnie dalsze trwanie życia - 194,80 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 652,47 zł.

W odwołaniu i w toku procesu ubezpieczony domagał się zmiany powyższej decyzji poprzez uwzględnienie na wysokość świadczenia, okresu jego zatrudnienia od 15 czerwca 1979r. do 31 stycznia 1989r., w charakterze wozaka w (...) Spółdzielni (...) w Z.. Wskazał, że jego praca w tym czasie zajmowała mu codziennie 4 godziny, przez wszystkie dni w roku, z uwzględnieniem sobót, niedziel i świąt. Z kolei wysokość osiągniętych z tytułu tego zatrudnienia wynagrodzeń winna wynikać z jego dokumentacji osobowo – płacowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. W uzasadnieniu organ rentowy podkreślił, że w oparciu o obowiązujące przepisy, na podstawie dokumentacji przedłożonej przez ubezpieczonego, na wysokość kapitału początkowego uwzględnił wyłącznie te okresy zatrudnienia, które zostały w niej potwierdzone. Równocześnie nie zaliczył spornego okresu, bowiem w tym czasie ubezpieczony wykonywał swoją pracę na podstawie umowy zlecenia. Natomiast obowiązujące w tym czasie przepisy pozwalały na objęcie ubezpieczeniem społecznym osób wykonujących umowę zlecenia, wyłącznie w wypadku wykazania, że z tytułu pracy w ramach takiej umowy, co miesiąc osiągał wynagrodzenie w kwocie nie niższej niż połowa minimalnego wynagrodzenia za dany miesiąc. Z kolei przedłożone przez niego kartoteki nie pozwalają na ustalenia takiego wynagrodzenia w spornym okresie.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił:

Ubezpieczony J. O., urodzony (...) zaskarżoną decyzją z 31 października 2019r., nabył prawo do emerytury od 1 lipca 2019r.

Przed przystąpieniem do wyliczenia świadczenia, ZUS decyzją z 25 lipca 2019r., ustalił wysokość kapitału początkowego. W szczególności ZUS uznał za udowodnione 5 lat, 11 miesięcy i 5 dni okresów składkowych, tj. okresy: od 1 sierpnia 1970r. do 6 października 1971r., od 14 października 1971r. do 30 listopada 1971r., od 3 grudnia 1971r. do 11 maja 1976r. i od 16 maja 1976r. do 15 lipca 1976r. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1970r. do 31 grudnia 1979r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 29,90%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 29.431,38 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy przyjął kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 127.100,21 zł, średnie dalsze trwanie życia - 194,80 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 652,47 zł.

Sąd przeprowadził dowód z akt osobowych i płacowych ubezpieczonego z (...) Spółdzielni (...) w Z., nadesłanych przez Archiwum Państwowe w K..

Następnie w oparciu o powyższą dokumentację, organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego decyzją z 24 czerwca 2020r. W szczególności ZUS uznał za udowodnione 10 lat, 2 miesiące i 5 dni okresów składkowych, tj. okresy: od 1 sierpnia 1970r. do 6 października 1971r., od 14 października 1971r. do 30 listopada 1971r., od 3 grudnia 1971r. do 11 maja 1976r., od 16 maja 1976r. do 15 lipca 1976r., od 1 maja 1984r. do 31 stycznia 1986r. i od 1 marca 1986r. do 31 sierpnia 1988r. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1970r. do 31 grudnia 1979r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 55,20%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 49.495,38 zł.

Dalej decyzją z 25 czerwca 2020r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość emerytury. W szczególności organ rentowy przyjął kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 213.747,15 zł, średnie dalsze trwanie życia - 194,80 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 1.097,26 zł.

Niezależnie od powyższego, w oparciu o zeznania świadków i przesłuchanie ubezpieczonego, Sąd ustalił, że odwołujący od 15 czerwca 1979r. do 31 stycznia 1989r., zatrudniony był w charakterze wozaka w (...) Spółdzielni (...) w Z.. Zatrudnienie to wykonywał w ramach umowy zlecenia. Pracę świadczył codziennie, tj. przez wszystkie dni w każdym roku z tego okresu. Formalne w każdym roku przysługiwały mu wyłącznie 3 dni wolnego. Z kolei w razie niemożności świadczenia usług dowozu mleka, zmuszony był, we własnym zakresie zorganizować sobie zastępstwo. W ramach tej umowy dowoził ciągnikiem rolniczym z przyczepą, mleko do mleczarni. Pracę codziennie rozpoczynał przed godziną 7.00 rozpoczynał odbieranie od rolników konwi z mlekiem, w miejscowościach W., B. i C.. Bańki z mlekiem o pojemności 10, 20, 30 litrów były przez rolników zostawiane przed ich gospodarstwami. Odwołujący przejeżdżając ładował te pojemniki na przyczepę. Łącznie codziennie zabierał ponad 1000 litrów mleka. Po zebraniu mleka udawał się do zlewni mleka w miejscowości Ł.. Tam rozładowywał konwie z mlekiem z przyczepy, mleko badał na stwierdzenie

poziomu kwasowości i procentowego udziału tłuszczu. Następnie przelewał mleko z wszystkich baniek do chłodni i puste pojemniki załadowywał na przyczepę. W dalszej kolejności udawał się do punktów z których odbierał mleko, gdzie pozostawiał puste konwie. Wszystkie te czynności zajmowały mu codziennie nie mniej niż 4 godziny, gdyż kończył w granicach godziny 11 – 12.

Na podstawie przekazanej dokumentacji osobowej oraz w oparciu o opinię z 29 kwietnia 2021r. (k.75-86), Sąd ustalił iż w trakcie zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w Z., odwołujący w spornym okresie pracował jako wozak na podstawie umowy zlecenie. W związku z powyższym jego wynagrodzenie składało się z prowizji za skup mleka oraz kosztów transportu. Z kolei podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, stanowiła cała kwota netto prowizji oraz 50% kwoty netto kosztów transportu.

Z tytułu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) odwołujący uzyskał dochód :

za rok 1976 – 41.552 zł,

za rok 1977 – 91.718,00 zł,

za rok 1978 – 104.719,00 zł,

za rok 1979 – 115.978,00 zł,

za rok 1980 – 88.213,75 zł,

za rok 1981 – 88.124,75 zł,

za rok 1982 – 88.124,75 zł,

za rok 1983- 88.124,75 zł,

za rok 1984 – 323.396,00 zł,

za rok 1985 – 324.000,00 zł,

za rok 1986 – 297.000,00 zł,

za rok 1987 – 420.000,00 zł,

za rok 1988 – 516.566,00 zł,

za rok 1989 – 47.235,00 zł,

W lutym 1986 r. odwołujący nie uzyskał dochodów z tytułu umowy zlecenia.

Sąd odtwarzając powyższe zarobki ubezpieczonego, uwzględnił zapisy w jego dokumentacji osobowej, dotyczące stawek prowizji za litr mleka, kosztów transportu.

Po doręczeniu opinii stronom, zastrzeżenia matematyczne do dokonanych w niej wyliczeń, zgłosił organ rentowy. Odwołujący nie kwestionował opinii biegłego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt osobowych ubezpieczonego i jego akt emerytalnych dołączonych do akt niniejszej sprawy, przesłuchania świadków G. H., F. G., M. W. i T. W. (k.65-67) oraz samego ubezpieczonego (k.67-68), jak również opinii biegłego z zakresu emerytur i rent J. C. (k.75-86).

Sąd w pełni podzielił zeznania świadków, którzy widzieli odwołującego podczas odbierania baniek z mlekiem bądź też w zlewni mleka. Sąd podzielił też wnioski płynące z opinii biegłego, w zakresie odtworzenia wysokości wynagrodzenia odwołującego

w zakresie, w jakim biegły ustalił, że było ono wyższe od 50% minimalnego wynagrodzenia, gdyż były logiczne i spójne, a dodatkowo biegły w sposób szczegółowy wyjaśnił, w oparciu o istniejącą dokumentację i obowiązujące przepisy branżowe, wysokość przyjętych stawek zaszeregowania oraz należnych odwołującemu stałych dodatków.

Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych i rozstrzygnięcia sprawy.

Zastrzeżenia do opinii podniesione przez organ rentowy zostały przez Sąd podzielone i uwzględnione.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Natomiast zgodnie z art. 25, ust. 1 podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei po myśli art. 174 ust. 1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2020r., poz. 53 ze z.):

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.
3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Natomiast zgodnie z normą art. 15 ust. 1, powołanej wyżej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Z kolei jak stanowi art. 15 ust. 3 powołanej wyżej ustawy Do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Przy ustalaniu kapitału początkowego, zgodnie ust. 2 art. 174 ustawy przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była w istocie wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego, którego wysokość ustalono, bez uwzględnienia okresu pracy na rzecz (...) Spółdzielni (...) w Z.. W następnej zaś kolejności, przedmiotem sporu była, ustalona zaskarżoną decyzją, wysokość emerytury ubezpieczonego, z uwzględnieniem prawidłowo wyliczonego kapitału początkowego.

Organ rentowy wobec nieprzedłożenia przez odwołującego, na etapie postępowania przed ZUS, dokumentów pozwalających na ustalenia faktycznie osiągniętych przez ubezpieczonego zarobków za lata 1976 – 1989, w wysokości co najmniej 50% minimalnego wynagrodzenia, wobec wykonywania w tym czasie przez niego umowy zlecenia, nie uwzględnił tego zatrudnienia jako okresów składkowych.

W oparciu o nadesłaną przez archiwum dokumentację płacową odwołującego z lat 1969 – 1977, organ rentowy uwzględniając obowiązujące przepisy, decyzjami z 24 i 25 czerwca 2020r., dokonał przeliczenia kapitału początkowego z dodatkowym uwzględnieniem jako składkowych, okresów od 1 maja 1984r. do 31 stycznia 1986r. i od 1 marca 1986r. do 31 sierpnia 1988r., a także emerytury z ustalonym w ten sposób kapitałem początkowym.

W tym miejscu wyjaśnić należy, że zgodnie z treścią art. 6 ust 2 pkt 13 ustawy o emeryturach i retnach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz u z 2018 poz 1386) okresami składkowymi są okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego wykonywanej na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu takiej umowy:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które odprowadzono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacenia składki,
- b) wykonywanej przed dniem 1 stycznia 1976 r., jeśli umowa odpowiadała warunkom ubezpieczenia obowiązującym w tym dniu.

Zasadnicze pytanie sprowadzało się zatem do ustalenia czy umowa zlecenia zawarta z (...) Spółdzielnią (...) objęta była obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i czy odprowadzono składkę na to ubezpieczenie.

Zgodnie z treścią art. 28 ust 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. (Dz. U nr 45, poz. 232), obowiązującym w okresie spornym, jeżeli po upływie roku kalendarzowego okaże się, że w ciągu tego roku przeciętny miesięczny dochód z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, składki opłacone za ten rok podlegają zwrotowi, a tego roku nie wlicza się do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczeń na podstawie ustawy. Kwotę składek podlegającą zwrotowi pomniejsza się o kwotę pobranych w ciągu tego roku zasiłków przewidzianych w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3.

Dla ustalenia czy od wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia - odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne istotne miało znaczenie, czy dochód uzyskany przez odwołującego z wykonywania umowy przekraczał połowę najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej.

Wysokość najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej kształtowała się następująco:

Od 1976 r. do 30 kwietnia 1977 – 1.200 zł,

Od 1 maja 1977 r. do 30 kwietnia 1978 r. – 1.400 zł

Od 1 maja 1978 r. do 31 grudnia 1979 r. – 1.800 zł

1980- 1981 – 2.000 zł

Od 1 stycznia 1982 r. do 31 sierpnia 1982 r. – 3.300 zł

Od 1 września 1982 r. do 31 grudnia 1986 r. – 5.400 zł

1987 – 7.000 zł

1988 – 9.000 zł

1989 – 17.800 zł.

Biorąc pod uwagę powyższe, uwzględniając wyliczenia biegłego sądowego i wyliczenia organu rentowego korygujące błędy w wyliczeniach matematycznych, zważyć należy, że dochód z tytułu umowy zlecenia odwołującego w okresie od 15 czerwca 1976 r. do 30 kwietnia 1984 r. oraz od 1 września 1988 r. do 31 stycznia 1989 r. przekraczał połowę najniższego wynagrodzenia w gospodarce społecznej, a zatem sporny okres zatrudnienia jest okresem składkowym.

W konsekwencji Sąd, na mocy 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji. Z kolei orzeczenie zawarte w punkcie drugim sentencji, oparto na mocy art. 477¹³ k.p.c.

(-) Sędzia del. Magdalena Kimel